

Передплата і пересилання:  
поштамт ULM (Donau)  
Входять двічі на тиждень:  
у середу і суботу.

Дозволені: Authorized by European  
Com. Civil Affairs Division - APO 757  
- AG 383.7 - GEC-AGO - 14. July 1947

Гроші пересилати: Bankkonto  
Nr. 01714 Bayerische Hypotheken-  
und Wechselbank, Filiale Neu-Ulm.  
Ціна на місяць з поштовими  
витратами 8RM. Часопис висилаєть-  
ся після одержання грошей.

# Українські Вісті

Verlags- und Versand-  
postamt: ULM (Donau)  
Erscheint zweimal wöchentlich:  
Mittwoch und Samstag  
Lizenz: Authorized by European  
Com. Civil Affairs Division - APO 757  
- AG 383.7 - GEC-AGO - 14. July 1947  
Zahlungen:  
Bankkonto Nr. 01714 Bayerische Hypo-  
theken- u. Wechselbank, Fil. Neu-Ulm  
Bezugspreis: Durch Postbezug im  
Monat RM 8.— ausschl. Zustellgebühr.  
Das Abonnement ist im voraus zahlbar.

Субота, 22 листопада 1947 р. — Число 84 (142) Рік III

Samstag, 22. November 1947 — Nr. 84 (142) Jahrgang 3

**Відповідь на пропагандивний похід**  
БЕРЛІН (АП). 17 листопада. У відповідь на антикомуністичний інформаційний похід американської військової влади в Німеччині, німецькі комуністи розпочали в суботу в Берліні пропагандивну кампанію проти американської демократії. Керівники СЕДУ Пік і Гротеволь офіційно звернулися до всіх „здорових демократичних сил“ з закликом поборювати „новий похід брехні“ проти марксизму або комунізму. Вони порівнювали американську акцію з гітлерівсько-геббельівським походом проти демократії. Ліцензійована Советами берлінська преса також опублікувала обвинувачення проти американської політики в Німеччині, приєднавшись і собі до цієї кампанії, а „Берлінер Цайтунг“ містить — на зразок повідомлень колишнього німецького вермахту — так звані походові повідомлення, в яких глузливо нападає на політичну ситуацію в західних зонах.

## Греко-американський генер. штаб

ВАШІНГТОН (Ндф). 16 листопада. Як подав до відома американський міністер армії Кеннет Рояль, на домагаючи грецького уряду американську військову місію в Греції, що досі складалася з 26 офіцерів і 14 рядових, буде збільшено на 90 офіцерів і 80 рядових. Міністер оборони Джон Форрестель і американський державний департамент дали свою згоду налістати до Греції таку кількість американських офіцерів і персоналу, завданням яких буде консулювати у військових справах грецької армії та морської флотії.

АТЕНИ (Дена-Ройтер). 18 листопада. В понеділок увечері заступник грецького прем'єр-міністра К. Теалдаріс повідомив про утворення греко-американського генерального штабу для поборювання повстанців у Греції. Теалдаріс пояснив, що цей „спільний генеральний штаб“ для ведення війни проти повстанців у Греції складатиметься виключно з американців, а саме, з американських офіцерів армії, морської і повітряної флотії.

## Згода між США й СРСР у питанні Палестини

НЬЮ-ЙОРК (Дена-Ройтер). 18 листопада. В робочій групі підкомітету ООН в справах поділу Палестини Советський Союз і Сполучені Штати досягли в понеділок цілковитої згоди з приводу плану поділу Палестини і визначили 1 серпня 1948 р. як найпізніший термін для виведення англійських військ.

Через два місяці після цілковитого виведення англійських військ з Палестини жидівська й арабська держави стануть незалежними.

## Перші враження в Конгресі

ВАШІНГТОН (Дена-Ройтер). 18 листопада. Вимоги Трумена сприйнято на Конгресі почати не дуже прихильно. Якщо демократи загалом погоджуються з висловлюваннями Трумена, називаючи їх „відвертим посланням, вищим понад всяку партійну політичну точку погляду“, і навіть чути голоси беззастережного схвалення, то саме пропозиції президента щодо нормування, контролю цін і заробітної плати зустріли серед республіканців нерадичне прийняття. Що правда, з приводу конкретності переходової допомоги Європі не було жадних сумнівів.

Республіканці вказують на те, що адже не хто інший як Трумен скасував контроль, коли вже не було в тому потреби, а тепер він знову вимагає запровадити контроль, щоб врятувати економічну свободу в Європі і натомість втратити її в США. Сенатор Тафт, майбутній республіканський кандидат на пре-

## Американські українці апелюють до Об'єднаних Націй, щоб спеціальна Комісія ООН дослідила ситуацію в Україні

НОВИЙ УЛЬМ (УВ) 20 листопада. Як повідомило вчора американське радіо „Голос Америки“ з Нью-Йорку, на міжнародному конгресі демократичних організацій українців США, Канади, Бразилії, Уругваю й Парагваю ухвалено позавчора резолюцію, в якій Об'єднання осіб українського походження в Новому Світі звертається до ООН з закликом утворити міжнародну комісію для вивчення становища в Україні. Про наслідки своїх робіт комісія мала б подати докладний звіт. В резолюції протестується проти того, як Совети трактують 40 мільйонів українського населення, не даючи йому змоги користуватися національними правами. Резолюція згадує також, що Советський Союз нищить культуру й релігійну єдність українців.

## Демісія кабінету Рамадье

Страйки тривають — Оріоль залишає до солідарності — Черга знов на Блюма

ПАРИЖ (Дена-Ройтер). 18 листопада. Страйки в Франції в понеділок поширили ще більше, зокрема серед робітників промислових районів Півночі. Під вечір лише в департаменті Норд і Па де Кале застрайкували 30.000 шахтарів. Загалом вимагають підвищення заробітної плати на 25%. Уряд зокрема стурбований тим, що надто велике число робітників паризьких млинів і деяких місцевостей на провінції кидає роботу. З огляду на брак борошна, багато хлібопекарень столиці були в понеділок зачнені.

В Марселі, де хвиля страйків

почалася минулого тижня, не працювало в понеділок увечері 75.000 робітників. Щоб розвантажувати в порту кораблі з харчовими продуктами, до праці викликані північно-африканські війська.

За повідомленням ІНС, у понеділок увечері французький державний президент Оріоль у своїй радіопромові закликав французів усіх партій і клас до солідарності, щоб врятувати республіку і розв'язати недовіря серед нації.

ПАРИЖ (Радіо-Мюнхен). 19 листопада. Провідник французьких соціалістів і кол. міністер-президент Леон Блюм висловив згоду зформу-

вати новий кабінет, якщо державний президент Оріоль доручить йому це завдання. Блюм планує утворити новий уряд з представників МРП, радикалів, незалежних консерваторів і, розуміється, соціалістів. Уряд на чолі з Блюмом — це, як гадають, останній шанс, коли Франція зможе здобути знову належне їй місце в Європі.

ПАРИЖ (Радіо-Мюнхен). 19 листопада. Щойно надійшла повідомлення, що уряд Рамадье склав свої повноваження. По обіді кабінет відбув за участю всіх міністрів несподіване засідання.

## Слово за американським Конгресом

Відкриття 26-ї позачергової сесії — Трумен вимагає повноважень

ВАШІНГТОН (Дена-Ройтер). 18 листопада. В понеділок, на засіданні 26-ї позачергової сесії Американського Конгресу і сенату президент Трумен особисто прочитав послання з приводу допомоги Європі. Він звернув увагу Конгресу на те, що його рішення у справі допомоги Європі можуть бути останнім шансом зберегти світ, у якому вільні люди можуть жити в тривалому мирі. За його висловом, майбутнє вільних націй Європи висить у повітрі, а майбутнє американської економіки zagrożене. Заходи, що їх запровадять Конгрес, будуть записані в історії Америки й світу великими літерами. Милість відносин між потребами Європи й економічними недоволностями, зокрема небезпекою інфляції в США, могла б привести — на випадок занепадання

— до депресії, з якої теперішня економічна система не могла б уже, очевидно, викуватися.

Переходовий кредит для Австрії, Італії й Франції в сумі 597 мільярдів, запропонований минулого тижня державним секретарем Маршалом, президент визначив як життєво необхідну передумову довготривалої програми європейської відбудови. Алже, якщо західно-європейські нації не переживуть цієї зими через те, що їм не пощастить пережити прізму своїми власними засобами й своїми потребами, то тоді ні вони, ні ми не можемо сподіватися економічного видужання.

Президент Трумен зазначив, що не всі нації згодні з цілями і методами США, і що доводиться шкодувати з приводу їх критики й тих розбіжностей у поглядах, що постають таким чином. Однак США не мають наміру та й не дозволять, щоб ці обставини звели нанівець їх намагання мирно співпрацювати з тими націями і підтримувати тих, що як і США, високо цінують свободу і намагаються сприяти як миру, так і стабілізації світу. Це місце було єдиним пунктом, що викликав дуже сильний вияв схва-

лення серед депутатів, тоді як, між іншим, радикальніші, як сподівалися пропозиції президента сприйнято з великою серйозністю.

Трумен вимагав від Конгресу дати йому повноваження визначати максимальні межі цін і заробітної плати, а якщо потрібно то й запровадити нормування в США. Його „антиінфляційна програма“ охоплює 10 пунктів: запровадження урядового контролю в справі надання кредитів, обмеження спекуляцій на зернових та інших товарових біржах, поширення і посилення контролю експорту, поширення урядового контролю щодо управління транспортом, заходи найрентабельнішого використання кормового збіжжя, боротьба проти псування продуктів і товарів, система приділів і контроль тих товарів, що їх бракує тощо.

Після промови президента Конгрес відклав свої засідання до наступного понеділка. Окремі комітети Конгресу опрацюватимуть цього тижня законопроекти, що їх потім обговорюватиме Конгрес. Позачергова сесія імовірно перейде в звичайну сесію, що починається 3-го січня.

## 80 співпрацівників Маршала

зидента, заявив, ніби заходи Трумена лежать якраз на шляху до тоталітарної держави.

## Приготування до конференції 4-х

ЛОНДОН (Дена-ІНС) 18. листопада. В понеділок заступники міністрів закордонних справ погодилися рекомендувати поставити на порядок денний Раді міністрів закордонних справ такі теми (при чому з приводу послідовності цих питань ще не досягнено згоди): 1) австрійський мирний договір, 2) політична структура Німеччини, 3) економічні принципи, 4) процедура підготовки німецького мирного договору.

З приводу питання, чи поставити на порядок денний проект договору, запропонований кол. державним секретарем США Бернсом — про 25-річний контроль чотирьох над Німеччиною і питання німецьких кордонів, теж не дійшли ні до якої згоди.

ВАШІНГТОН (ЮП). Американський міністер закордонних справ Маршал виїде до Лондону в супроводі 80 співпрацівників, щоб взяти участь у конференції міністрів закордонних справ, що почнеться 25-го листопада. Маршалів штаб репрезентують всі чільні американські службовці, що вже відбували разом з ним попередні наради міністрів закордонних справ „великих чотирьох“. Крім того, його асистентами будуть три фахівці в ділянці советської зовнішньої політики: американський посол у Москві Валтер Бедел

Сміт, Чарлз Болен — експерт російської мови при американському міністерстві закордонних справ і Джордж Кеннеді — шеф штабу планування при міністерстві закордонних справ. Крім того у Лондоні перебуватимуть: Чарлз Зальцман (зідсекретар при міністерстві закордонних справ), політичний радник американського військового губернатора в Німеччині посол Роберт Морфі, Йозеф М. Долж (представник Маршала в комісії чотирьох у справі австрійського мирного договору) і американський посол у Лондоні Луїс Г. Даглес.



\* ПРАГА (ГА). 19 листопада. Вчора остаточно сформовано новий словацький кабінет. Згідно з повідомленням американського часопису „Нью-Йорк Таймс“, комуністам не пощастило значно поширити свою фракцію, не зважаючи на активну підтримку з боку Готвальда. Новий кабінет складається з 6 представників словацької демократичної партії, 5 комуністів, 1 соціал-демократа, 1 „партії свободи“ і 2 незалежних.

\* ПРАГА (Радіо-Мюнхен). 19 листопада. Чехо-словацький уряд вирішив утворити спеціальну комісію для політичної перевірки членів нового словацького кабінету. Комісія складатиметься з чотирьох осіб.

\* БУДАПЕШТ (Ндф). 16 листопада. Угорський парламент ухвалив позбавити парламентського імунітету колишнього керівника опозиційної незалежної партії Угорщини Пфайфера, що вік недавно до США, і розпочати над ним заочний суд.

\* ПАРИЖ (Дена). 17 листопада. За повідомленням АФП, на мера Парижу обрано вчора П'єра де Голя, брата провідника РПФ генерала де Голя.

\* ЛОНДОН (ББС). 18 листопада. Станіслав Міколайчик промовляв у вікторок в англійській Нижній палаті перед депутатами всіх партій про теперішню ситуацію в Польщі.

\* НАНКІН (ГА). 19 листопада. Як подає агенція ІНС, в одній ноті до США, Англії й СРСР, Китай пропонує, щоб питання японського мирного договору вирішувала Далекосхідна союзна комісія (складається з представників 12 країн) простою більшістю голосів і за одностайністю великих чотирьох.

\* РИМ (Дена). 18 листопада. На партійному Конгресі християнсько-демократичної партії прем'єр-міністер А. де Гаспері звернувся до правих соціалістів Сарагата з запрошенням ввійти до складу уряду.

\* БОСТОН (ГА). 19 листопада. Губернатор штату Масачусетс закликає американців поділитися своїм обідом у „День подяки“ з європейським населенням. До цього заклику приєднались решта 47 штатів. Всі американські родини відкладатимуть у „День подяки“ 27. листопада „обід для відсутнього гостя“. Це дасть разом півтора мільйона тонн додаткових харчів для європейського населення.

ЛЕЙК САКСЕС (ГА). 19 листопада. Політичний комітет ООН прийняв пропозицію, щоб недавно заснована „Мала асамблея“ ООН обміркувала право вета і подала про це звіт наступній Сесії ООН.

\* БРЮССЕЛЬ (ББС). 19 листопада. Протестуючи проти звільнення члена національно-ліберальної партії Татареску від обов'язків міністра закордонних справ Румунії, румунський посол у Бельгії склав свої повноваження і виїхав до Лондону.

\* ТОКІО (Ндф). 18 листопада. Шість складів зброї американської армії, розташованих поблизу морської військової бази Йокосука, приблизно за 45 км від Токио, вилетіли в понеділок у повітря. Про причини вибуху і число жертв досі нічого невідомо.

## „Мала асамблея“ ООН без СРСР

НЬЮ-ЙОРК (СВБ). 14 листопада. 41 голосом проти 6 сесія ООН схвалила пропозицію американського міністра закордонних справ про утворення міжсесійного комітету миру й безпеки — малої асамблеї ООН. Комітет збереться на перше своє засідання в січні 1948 р. Росія, Україна, Білорусь, Польща, Чехо-Словацьчина і Югославія заявили про своє небажання брати участь у комітеті. Це означає, що вперше з часу існування альянсу великих трьох проти гітлерівської Німеччини міжнародні політичні проблеми дебатоватимуть без участі СРСР. Як гадають, найперше обговорюватиметься право вета великодержав.

# Пролог до лондонських нарад

Промова Маршала напередодні конференції занордонних справ

НОВИЙ УЛЬМ (УВ). 20 листопада. Державний секретар США Маршал виголосив у вівторок в Чикаго перед торговельною палатою і Радою в питаннях зовнішньої політики засадничу промову про американсько-советські взаємини і наступну конференцію міністрів занордонних справ. На початку промови Маршал підкреслив величезну вагу європейської спільноти народів у розвитку людської цивілізації. „Ми теж є частиною цієї цивілізації“, — сказав він. З огляду на характер кожного народу європейська громада може функціонувати добре лише тоді, якщо кожен народ матиме змогу виявляти свою волю. Наслідком нацистської політики, що прагнула підбити під себе весь світ, європейську спільноту зруйновано. Отже, в інтересах майбутнього її потрібно відбудувати. На загальну думку, це залежить, головне, від трьох держав, з яких, ні одну не можна вважати за європейську в повному сенсі того слова.

Протягом багатьох століть Європа посідала панівне становище в політиці й економіці світу. Вона досягла високого рівня життя. Але сьогодні — зруйнована опинилася на краю відчаю. Тож її треба знову відбудувати, бо від цього залежить добробут цілого світу. Та, на жаль, виявляється, що не всі держави поділяють ці погляди. Через причини, все ще невідомі, Советський Союз провадить іншу політику.

Далі Маршал сказав, що пропозиція США про допомогу Європі немає нічого іншого на меті, крім відбудови Європи. Він дуже шкодує, що лише 16 країн відчули себе достатньо незалежними, щоб узяти участь в економічній конференції. Державний секретар зробив особливий наголос на тому, що в інтересах миру Америка співпрацює з різними системами й урядами: деякі з них, мовляв, монархічні, деякі консервативні, інші соціалістичні, а ще інші коаліційні. Це спростовує всі пропагандистські твердження, нібито США хочуть комусь накинути американський зразок.

Багато слів говорив про свободу, незалежність, демократію. Ми свідомі того, — сказав Маршал, — що не можна вимагати, щоб усі держави дотримувалися одних принципів. Але в основних питаннях потрібна сильна згода.

Потім Маршал зупинився на намаганні ворожої пропаганди очорнити всі добрі починання США. За його словами, вона закидає США три речі: імперіалізм, агресивні наміри і підпалювання війни. Тут немає ні краплини правди. США не анексували ніяких територій, — говорив він, — США не використовували своєї велетенської воєнної сили, щоб здобути собі якісь політичні чи економічні привілеї. Навпаки, вони підтримували прагнення колоніальних народів до незалежності. З підніжжя американського й англійського прапора, за виразом Маршала, вийшли нові члени ООН. Тоді, як США

скорочували зону свого суверенітету, Советський Союз фактично поширював свою територію. Таж починаючи з 1939 року, СССР збільшує свою площу на 725 тис. квадрат. км. з 22 млн. населення.

Повертаючись до питання американської допомоги Європі, державний секретар США осудив тих, що змальовують американську допомогу як акцію 16 європейських країн, як потребу „так би мовити, звалити лишки товарів в Європу“. Це, розуміється, чистої води пропаганда. При цій нагоді Маршал висловився взагалі з приводу пропаганди в ООН, згадавши про те, що під час теперішньої сесії було сказано образливі лайки на адресу США. Ясно, частина цих промов була пропагандою. Тим то він, як відповідальний службовець, хотів би бачити більше стриманості в обговоренні міжнародних проблем.

Далі Маршал визначив факт зміни в наставленні американського народу до советського народу за останніх два роки. Влітку 1945 р. американський народ відчував, як він сказав, до советського народу, советської армії і її вождів почуття пошани або вдячності, на яку тільки був здатний американський народ. Але сьогодні, через два роки, настрої змінилися. Маршал, що правда, не визнає їх за ворожі. На його думку, причина криється в тому, що советський уряд пішов шляхом, який неминучо мав викликати образу, досаду й незадоволення в серцях американського народу. Дуже багато дій советського уряду носить просто таку обурливий характер без жодної до того потреби. Американський народ — богобоязливий. Він виявив досі велетенську терпеливість, — сказав Маршал. Але нині його фактично довела до стану справедливої ображеності й активного обурення; його тепер обвинувачують, що він викликав і розпалив таке обурення. Це не що інше, як безсоромна, варга зневаги пропаганда, — констатує Маршал, закликаючи покласти край таким обурливим заходам.

Під кінець Маршал заявляє, що він не песиміст. І хоч на теперішній сесії було чути багато лайки, то все ж ООН пройшли через серйозну боротьбу, не послабивши своєї потенціальної сили.

Перейшовши на німецьке питання, державний секретар промовував: „Проблема віднови європейської спільноти неминуче накреслює в гострій формі проблему Німеччини. Без похваллення німецького виробництва не може бути жалючого похвалення європейської економіки.“

На закінчення своєї промови Маршал сказав, що він візьметься до праці лондонської конференції без упередження й уникатиме заяв демонстративно-показового характеру. Він докладе всіх зусиль, щоб „прискорити прихід доби миру й надії для Європи і всього людства.“

# ГОЛОСИ ПРЕСИ

„В Москві не бажають війни...“

Кореспондент шведського часопису „Стокгольмск Тиднінген“ мав недавно розмову з колишнім советським генералом Джапарідзе, кол. керівником советської таємної служби, що „з особистих мотивів“ утік з СССР. Його вважають за доброго знавця відносин у Советському Союзі. Як подає „Стокгольмск Тиднінген“, під час розмови Джапарідзе, між іншим, сказав: „Червона армія перебуває тепер у стадії реорганізації, при чому опрацьовується також нова стратегія. В Москві не бажають війни, бо там сподіваються, що найближчим часом світ захитається від невідомо важких економічних криз, що уможливають Советському Союзу поширити свій вплив, не беручи на себе при цьому ризику війни. А втім Совети теж вивчають за-

стосування нових видів таємної зброї; однак, промислове виробництво атомових бомб у більшому масштабі ледве чи можна буде почати через чотири-п'ять років. У всякому разі, — сказав генерал Джапарідзе, — советський уряд уникатиме будь-якого конфлікту доти (як особисто взагалі не вірять у війну), доки Совети не відчувають себе достатньо сильними, щоб зустріти навіть воєнну небезпеку. Але станеться не раніше, як у 1952 році.“

З приводу того, чи Совети провадили досліди над атомовою бомбою, як це повідомляв кореспондент одного французького часопису (див. „УВ“ ч. 82), варто навести тут — для порівняння — слова шефа Штутгартської сейсмологічної станції д-ра Гіллера. 15 червня о 1 год.

20 хв. за грінвічським часом станція нібито зареєструвала 2 слабкі далекі поштовхи. Отож д-р Гіллер заявляє: „Я особисто гадаю, що припущення, що то вибухла атомова бомба, близьке до правди (див. „Швабенехо“ від 18. 11.).“

Такої, очевидно, думки й згаданий німецький часопис („Швабенехо“), що ніби для підтвердження припущення д-ра Гіллера, пише: „Сейсмографи Штутгартської сейсмологічної станції — це електрично-оптичні прилади, здатні підсилювати поштовхи в 10.000 разів і настільки чутливі, що вони реєструють морські прибої до берегів Іспанії, Ірландії, Ісландії й Шотландії і прибої Середземного моря.“

Лондонські сейсмографи теж ніби зареєстрували того ж таки дня „дуже слабкий струс“.

## Маршалів план у советському дзеркалі

Советська й підсоветська преса при кожній нагоді намагається очорнити Маршалів план як „спробу економічного підпорядкування європейських країн імперіалістичним інтересам США“. Виходить так, ніби Маршалів план для того тільки й існує, щоб задовольнити егоїстичні інтереси „американських капіталістів“. Тож „Труд“ — орган советських профспілок — пише: „Маршал запропонував план підтримки Франції, Італії й Австрії, як також план фінансування англо-американської зони, що цікавий зокрема поданими в ньому сумами. Приміром, для економічної відбудови об'єднаної зони передбачено 500 млн. доларів — приблизно стільки як для Франції, Італії й Австрії разом. Цю величезну суму намагаються виправдати тим, що економічна відбудова саме цієї частини Німеччини прискорить, мовляв, відбудову всієї Європи“.

Далі в статті говориться про умови відбудови Франції, Італії й Австрії і підкреслюється, що президент США може припинити допомогу цим країнам, якщо вони не виконають своїх зобов'язань. „Одне слово — ніби підсумовує „Труд“, — все це — смертельний удар по всіх ілюзіоністах, що мріяли про безкорисну американську допомогу“. Отже, звідси як „висновок“, „Із заяв Маршала й Геррімена виходить з незаперечною ясністю, що ті країни, які хотять користуватися „благодатями“ американської допомоги, мусять за це позбутися своєї національної суверенності“.

Як бачимо, йдеться тут про, так би мовити, „генеральну лінію“ наступу на

Маршалів план. А вже „слідками цих виступів“ вся підвасальна советська не-російська преса накликається на американську допомогову програму. Користуючись запозиченням у Советів газетярського жаргону, орган німецької СЕД „Ноес Дойчлянд“ пише: „Коли 5 червня 1947 р. американський міністер занордонних справ Маршал пообіцяв європейським країнам допомогу, дехто почав співати з приводу цієї гуманітарної пропозиції справжні дитирамби. Та все ж тоді підкреслювалося, що європейські країни мають самі визначити обсяг і характер допомоги. На що вудочку попалися, як відомо, 16 європейських країн. Дійшло до „найкоротшої і найусібішньої“ Паризької конференції“.

„Протягом 3-х місяців напруженої роботи, — говориться далі в статті, — опрацьовувано звіт про потрібну суму для оздоровлення Європи. Зупинилися на 29 млрд. доларів. Потім прибув Клейтон. За його вказівками звіт двічі радикально перероблено. Залишилося тільки 22,4 млрд. доларів. З важким серцем, мовляв, делегати погодилися на таке скорочення і відіслали „підстрижений світ“ за океан. А нині стало відомо, що в звіті Герріменового комітету йдеться мова тільки про 12-17 млрд. доларів. І навіть більше: сенатор Тафт вважає, мовляв, що суму занадто високою“.

Далі стаття починає лякати читачів тим, що з Маршаловим планом „до Європи првбудуть „свободи“ американської приватної ініціативи, з Маршаловим планом воєнно проголошений пропагандистський похід проти прогрес-

ивних сил в Європі почне збирати свій політичний і економічний урожай“. Цілий генеральний штаб приїде, мовляв, здійснювати Маршалів план („Дейлі Воркер“ назвав, мовляв, новозаплянених офіцерів холодної війни „економічними гавлятьєрами“!). Так просоветська преса не гребує нікими засобами, щоб тільки скомпромітувати в очах читачів американську допомогову акцію.

Як же по-наклепницькому виглядає ця писанина про „замах американських імперіалістів“ на національну суверенність „миролюбних європейських країн“ коли пригадати висловлювання самого Маршала про умови американської допомоги. Якось він рішучо виступив навіть проти спроб трактувати американський план допомоги Європі так, ніби він зв'язаний з умовою припинення соціалізації у тих країнах, які одержуватимуть цю допомогу. „Такий план звів би нанівець всі наші зусилля раніше, ніж ми почали б щось робити“ — сказав Маршал. Та ж саме неодноразово паголошувала американська преса. А вже ж трохи більше як тиждень тому „Нью-Йорк Таймс“ писав: „В Данії, Голляндії, Італії, Франції й інших країнах при обговоренні звіту Герріменового комітету чи не найбільшої ваги надають тієї обставині, що призначення допомоги не зв'язано ні з якими умовами щодо методів здійснення цієї цілі, оскільки вони не суперечать демократичним принципам. Це розглядають як запоруку того, що ніхто не чинитиме ніякого тиску проти проєктів націоналізації та інших внутрішньо-політичних заходів“.

## Франція шукає „сильного мужа“

Основна причина всіх нещастя Четвертої Республіки — це її економічна труднощі. Звідси, як наслідок, перманентна криза французького кабінету. Минулого тижня німецький часопис „Зюддойче Цайтунг“ писав: „Важче, ніж останні політичні події, над урядом Рамальє тяжать економічні проблеми Франції. З пониженням цін на 10%, на початку цього року були добрі надії на поліпшення загального економічного становища, однак великі страйки весною звели їх нанівець. З того часу тенденція інфляції зростає у Франції шораз більше, і це не видно її кінця. Починаючи з літа, ціни й загальні копшти прожиття підвищилися на 30%, і зростають далі. Наслідки підвищення цін — це постійні страйки і дедалі гостріша боротьба між профспілками й урядом з приводу заробітної плати і цін. Неодноразово уряд був змушений підвищувати заробітну плату, що знову ж прискорювало зростання цін“.

У цьому світлі стає цілком зрозумілою також нестачість політичної ситуації в Франції. В зв'язку з останніми

страйками і заворушеннями французька преса говорить про нову реорганізацію уряду. Почалося, як відомо, з подій у Марселі (див. попередні числа „УВ“). Орган комуністів „Юманіте“ пише про засідання парламенту в цій справі, під час якого Рамальє склав відповідальність за все на комуністів, таке: „Супроводжуваний бурєю оплесків усієї американської партії (так називають комуністи голістів — Ред.), Рамальє знову розпочав палений напад на комуністів.“ Зате іншою думки „Ле Фігаро“: „Міністер-президент зумів згуртувати навколо себе всі групи в одностайному обуренні проти витівок французьких більшовиків“.

Це в двох-трьох словах настрої сьогоднішньої Франції. Як повідомляє „Нувель де Франс“, в політичних колах шукають уже людини, що була б здатною успішно сформувати новий кабінет, бо ніхто, мовляв, не сумнівається в капітуляції міністер-президента Рамальє. Більшість гадає: це буде Леон Блюм. Принаймні „Ле Фігаро“ пише: „Його опір проти думки стати

наступником Рамальє трохи зменшався; стан його здоров'я поліпшився так, що тепер він може знову розпочати жваву політичну діяльність... Та й Рамальє кажуть, ладен скласти свої повноваження, як тільки буде гарантія деякої сталості наступництва...“

„Орор“ не схвадив ніякого вибору з так званих партій центру: „Нам говорять про „третю силу“ — „партію центру“, — з допомогою якої протягом минулого місяця переможені трималися ще деякий час за свої пости“. На думку часопису, всі вони опиняться в такому становищі, як і Рамальє, байдуже, чи це буде Поль Рейно, Роберт Шумен, Дельбо чи навіть Леон Блюм. Отож, хоч-не-хоч, залишається, за часописом, лише один вибір: генерал де Голь.

Але проти нього енергійно виступає соціалістичний „Ле Поуплер“. Леон Блюм запитує:

„Звідки взяв генерал де Голь таке право виставляти себе як пана і майстра становища? Коли то волею народу передано йому місію говорити і діяти від імені нації? РПФ — це все ще лише різношерстне об'єднання під плащом популярності однієї людини — популярності, здобутої з інших часів і за інших обставин...“ В іншому числі „Ле Поуплер“ Л. Блюм порівнює де Голя з Булянке, називаючи їх підпору „колами політичної і соціальної реакції, їх генеральний штаб — жменькою фанатиків, честолюбів, їх військом — велику масу незадоволених, нетерпеливих і розчарованих“. Під кінець Блюм з притиском запитує: „Що було б з големом без генерала де Голя?“

Тим часом переговори про утворення нового уряду тривають. А що вони досі не дали ніяких наслідків, то це пояснюють тим, що жадна партія не бажає зрестися своєю власною існування на користь однієї великої партії центру

## Нова управа ЦШУЕ

Голова ЦШУЕ: Василь Мудрий  
1. Заст. голови: проф. Мих. Ветухів  
2. Заст. голови: о. д-р Іван Гриньох  
Ген. Секр.: д-р Никифор Гіряк  
Правний реферат: д-р Степан Витвицький  
Організац. реферат: д-р Степан Галамай  
Культ.-Осв. реферат: проф. Леонід Білецький

Сусп. опіка: проф. Іван Розгін  
Фінанс. реф.: проф. Іван Замша  
Праця: ред. Микола - Степаненко  
Інформ.: ред. Зенон Пеленський  
Жіночі справи: п. Ірина Павлівська.  
Переселення: д-р Роман Глипка  
Молодь: mgr Ярослав Рак  
Заступники членів Управи  
д-р Микола Ценко  
д-р Яків Маковецький  
інж. Атанас Мілянчук

## Лист до Редакції

„Українські Вісті“

В. Шановний Пане Редакторе!

Просимо Вас не відмовити видрукувати у Вашому цінному часопису спростовання такого змісту:

В газеті „Неділя“ від 16-го листопада 1947 р. ч. 99, в зв'язку з повідомленням про покликання до життя організації п. н. „Українська Національна Гвардія“, зазначено, що на чолі цієї організації Президент Української Народньої Республіки призначив Отамана Тараса Боровця-

Бульбу. УПС є уповноважена ствердити, що подана інформація не відповідає дійсності і що справою призначення команданта Укр. Нац. Гвардії урядові чинники взагалі не займалися. Новоповстала організація, маючи громадсько-військовий характер, повинна б, очевидно, мати керівні органи з вибору, а тому їх покликання з призначення чинниками з-поза організації не передбачається.

Українська Пресова Інформаційна Служба (УПИС).

# Не дезорганізуємо вчительства!

## РЕЦЕНЗІЯ

Щойно з'являється друком якась праця з української мови, ба ні, ще коли пролунає звістка, що праця на таку чи таку тему з української мови пишеться чи готова до друку, радіє наше суспільство, а особливо наше вчительство на еміграції. Справді, є чому радіти: кожна друкована праця з української мови збагачує взагалі нашу українську скарбницю, а особливо тут, на еміграції, де ця потреба так гостро, до болю відчувається всім нашим суспільством, а насамперед вчительством і учнями.

Тому радів і я, читаючи на сторінках українського часопису „Час“ від 5. 10. 47 р., ч. 39 /104 повідомлення-рецензію про те, що вийшла друком:

Др. Ярослав Рудницький: **Граматичні таблиці для шкіл і самонавчання**. Видавництво „Українська Книга“, Авгсбург—1947 р. Апробовано Відділом Культури і Освіти ЦПУЕ.

Закінчуючи читання коротенького повідомлення—рецензії, радість моя була значно посилена ще й цікавістю педагога, коли я в кінці рецензії прочитав: „Коротенька схема української граматики (без синтакси) дає багатий матеріал як субстрат до праці в школі і дома. При вмілості вчителя, учень вивчає основну рідну мову, краще може, як користуватиметься з готових розрекламованих підручників.—Тому „Граматичні таблиці“ повинні бути в руках кожного учня“.

Дійсно було надто цікаво, що то є за „Граматичні таблиці“, за якими „... учень вивчає основну рідну мову, краще може, як користуватися з розрекламованих підручників“. Така постава питання вносила докорінну відмінність в досі існуючий погляд в педагогіці, що таблиці допомагають, але не заступають собою підручника, хіба що підручники були б настільки злі, що їх і назвати підручниками не можна. Досі мені не доводилося бачити, щоб якісь таблиці, де можуть бути подані поруч таблиць ще й схеми, короткі нотатки, могли б забезпечити розгортання й виклад систематичного курсу будь-якого предмету навчання в початковій школі і гімназії, а відтак і заступити собою підручник, в якому найперше подано виклад систематичного курсу предмету. Систематичний виклад курсу в підручнику супроводиться низкою схем і таблиць, що допомагають розкриттю певних теоретичних положень, унаочнюючи ці положення, допомагаючи кращому усвідомленню учнями теоретичного матеріалу. Поруч цього в підручнику подано для розкриття теоретичного матеріалу, для ілюстрації і закріплення чимало художніх літературних прикладів, які, поруч навчального, мають величезне значення релігійно-морального і національного виховання.

Маючи такий погляд на підручник, твердо знаючи, що підручники з української мови вийшли вже й на еміграції (хоча вони ще й не є досконалими), тим більше зростає цікавість і бажання бачити „Граматичні таблиці“, які вже встигли в уяві зрости в надто солідний посібник, без якого ні вчитель, ні учні обійтися не можуть, а що найцікавіше — ним можна заступити підручники. Посилено цікавить ще й тим, що Відділ Культури і Освіти ЦПУЕ апробував згадав таблиці.

Так думав не лише я, так думали й мої колеги, що так само непереможно бажали якнайскорше мати „Граматичні таблиці“. За деякий час згадані таблиці я мав у руках. Швидко перелистав 8 сто-

рінок таблиць, як напильно найперше таке питання: яка мета останніх рядків рецензії—щоб так швидко читач таблиць розчарувався, а що більше, щоб так було дезорієнтовано наше вчительство початкової школи і гімназії, яке після останніх рядків рецензії щиро бажало мати у себе таблиці і дати їх скоріше до рук учнів.

Щож справді становлять собою згадані „Граматичні таблиці“? В „Граматичних таблицях“ можна нарахувати 21 таблицю. Всі 21 таблиця, якщо не брати до уваги трьох таблиць на першій сторінці, є повторенням — особним передруком (чи є в цьому рація?) того, що є в правописі і граматиці української мови, виданих вже на еміграції. Різниця лише хіба в тому, що в курсах правописів і в граматиці української мови такі таблиці подано в контекстах теоретичного матеріалу, а не ізольовано, як в „Граматичних таблицях“. Подання їх в контекстах теоретичного матеріалу в курсах правописів і граматики є доцільним для вивчення української мови не лише учнями в школі, але й поза школою тим, хто займається самонавчанням. Ізольованість їх (подання без будь-яких теоретичних пояснень і завважень) в „Граматичних таблицях“ робить таблиці малопридатними для учнів і зовсім непридатними для самонавчання, а тому й передрук їх в такий спосіб здається нам недоцільним.

Трьох таблиць, що їх вміщено на першій сторінці, дійсно немає в курсах правописів і граматики української мови, виданих на чужині. З них дійсно може і мусить скористатися вчитель в своїй праці з учнями, а після теоретичного з'ясу-

вання і обґрунтування вчителем з них можуть скористатися й учні. Щодо використання їх (особливо „таблиць голосних“, „схем значеньових функцій наголосу“) тим, що самі навчаються без підручника, маємо великий сумнів, бо без теоретичних висновків надто тяжко, якщо не сказати неможливо, в самонавчанні розібратись в „піднесеннях“, „рядах“, „значеньових функціях наголосу“ і т. д.

Всі ці коротенькі зауваження нам видаються достатніми, щоб побачити, чи можуть „Граматичні таблиці“ навіть в руках найдосвідченішого педагога заступити підручник в навчанні учнів, а про таке заступництво при самонавчанні й говорити не доводиться.

Вітати появу „Граматичних таблиць“ треба, бо справді і при існуючих підручниках з мови вони не зашкодять в навчанні, а можуть служити допомогою, особливо тепер, коли у школах і в самонавчанні української мови ще не всі учні мають підручники. „Граматичні таблиці“ не є оригіналами. Вони вибрані з підручників і зібрані в одному зошиті. Та коли б до них було додано, болей коротенько, ще й найголовніші теоретичні пояснення та методичні вказівки, з них вчитель з вдячністю скористався б у своїй педагогічній навчальній роботі в школі, з них могла б скористатися й учні. При цьому не можемо не висловити здивування, що й Відділ Культури і Освіти при ЦПУЕ апробував їх.

Вітаємо таблиці, та нам здається, що в рецензії не можна так голосно дезорієнтувати наше вчительство на еміграції.

Іван МИХАЙЛОВИЧ.

## Свято реалістичного театру

(До гастролів по наших таборах театру „Орлик“)

Серед наших театральних колективів, поряд із ансамблем В. Блавацького і студією Й. Гірняка, останнім часом вийшла на почесне місце третя поважна трупа — берхтесгаденський театр „Орлик“. За півтора року цей театр опанував такі класичні речі, як „Назар Стодоля“ Т. Шевченка, „Мірандолина“ Гольдони, „Суета“ Карпенка-Карого, „Рожеве павутиння“ Я. Мамонтова, „Одруження“ М. Гоголя й інші. Та чи не найпоказовіша для цього театру постава — „Одруження“. Ця п'єса, розрахована передусім на актора, як основну (і дофіцятну в еміграційних умовах) силу творчої потенції театру. Справді бо: в ній багато говорючої й мало дії. Це комедія, сказати б, статичних ситуацій, однобічних характерів (масок) і мовного гумору. До того ще в ній багато монологічних місць, розрахованих на безпосередню „розмову“ з публікою. А це все може зробити живим на сцені тільки добра гра актора. І з цими труднощами дуже добре впоралися актори театру „Орлик“. Вони створили ціле гроно геніяльно накреслених у тексті комедії образів — ледачого й нікчемного в житті Подкальосіна (п. Тимченко), зухвалого й самопевного, але напикіпці покараного за це Кочарьова (п. Тодор), упертого „матеріаліста“ товстуня Яешню (п. Мілянський), балакучого Жевакіна (п. Старошук), Овучкіна (п. Солоха), Орніи Пантелеймошні (пані Мілянська), манірної нареченої Агафії Тиховіви (п. Рейнарович), Дуяшки, Степана й свахи. Недостатньо опрацьована, може, тільки сваха, власне їй треба б надати більшої сміливості й нахабства (в тоні). Зате Агафія Тиховіва — це просто зразкове, на нашу дум-

ку, виконання цієї ролі. Взагалі ж кажучи, гра всіх прикметна надзвичайно сумлінним опрацюванням рухів, міміки, фрази. Особливо треба відзначити досконалість мовної обробки, що дала, при доброму перекладі, зразкове звучання української мови на сцені. Це ми відзначаємо з великою приємністю, бож, як відомо, не всі наші театри достатньо дбають про цю таку важливу для нас справу, а театр В. Блавацького в перекладних п'єсах допускається ще й досі мовних непрацьованостей.

Гра окремих акторів гармонійно поєднана в цілості — в усій виставі, а це вже заслуга, зрозуміла річ, постівника (п. Тодора). Такі колективні сцени, як зустріч женихів, як їх „мовчання“ при столі, коли навіть балакучий Балгазар Балгазарович не може здобутись на слово — це блискучі досягнення режисерської творчості.

Заразом же вся постава „Одруження“ — це справжнє свято реалістичного українського театру, стилю, що його останнім часом у нас, на жаль, почали трактувати трохи чи не зневажливо. А тимчасом це невмирущий (хоч, може, й найтрудніший) метод театральності (та й узагалі) мистецтва. І театр, що його додержується, ніколи не буде в програді.

В. ЧАПЛЕНКО.

Передплачуйте,

читайте

і поширюйте

«Українські Вісті»

## Виставка українського народного промислу

Вже досить давно, без зайвого гамору і шуму, ведуться у всіх майже таборах скитальців у Німеччині приготування до репрезентативної виставки українського народного промислу. Ініціативу цієї виставки дало Українське Центральне Допомогове Бюро у Лондоні, а проведенням цього плану в діло займався окремий виставовий комітет при ЦПУЕ. Завданням виставки є познайомити інші народи з культурою українського народу в ділянці народних мистецьких виробів і тим сприяти пропаганді українського імені та української справи серед чужинців.

В недовгому часі ідея репрезентативної виставки є зреалізована. Першим етапом виставки є похід до міста Ганновер в англійській зоні Німеччини. Це — наша проба сил і генеральний перегляд виставових експонатів пред показом їх у столиці англійської держави — Лондоні. Відкриття виставки в Ганновері відбулося 9-го листопада ц.р. Там представники українських скитальців у Німеччині і виставовий комітет передадуть виставку в руки директора Центрального Українського Бюро в Лондоні сотн. Панчука.

Розуміючи вагу справи, усі майже табори скитальців з великою жертвенністю сил складають свої

складки на кошти вистави і доставляють мистецькі вироби своїх робітень як експонати — зокрема великі заслуга щодо приготування експонатів мають удрави деяких таборів, місцеві таборові Об'єднання Українських Жінок, які доставили велику кількість мистецьких вишивок із своїх робітень. Слід туг згадати табір Байройт, що, крім мистецьких вишивок і ляльок, подарував для вистави повний оригінальний стрій із с. Тяшківце, позігу Городецька, табір Авгсбург, що подарував оригінальну полтавську сорочку і гуцульські вироби, Інгольштадт, що дав прекрасні вироби гуцульської різьби дерева, Ділінген і Ланлау з такими ж гуцульськими різьбами, а далі табір Регенсбург, Міттенвальд, Герсфельд, Н. Ульм, Ерланген, Бамберг, Ельваген, які дали великі кількості мистецьких вишивок.

З приватних збірок ділося отримати для вистави велику збірку писанок і вишивок професора Д. Горняквевича і збірку фотографій та рисунків народних взорів, архітектуру та орнаментику проф. Мошенка. Крім цього, на виставі будуть виставлені вибрані картини українських малярів.

Вистава у Ганновері тривала до 20 листопада цього року.

В. Л.

## Добрий початок

І педагоги, і все громадянство мусить щиро привітати вихід першого числа журналу „Українська школа“ бож обмін думками людей, що працюють в однім і тим самим фаху, завжди приносить велику користь. Тим більше це корисне і навіть необхідне педагогам.

Не можна назвати добрим педагога, який каже: „Я маю вироблену програму, я знаю методику свого предмету, мені нічого не треба“. Найдосвідченіший педагог мусить поповняти свої звичаї, слідкувати за розвитком педагогіки взагалі, за розвитком методики його предмету зокрема, мусить приглядатися праці інших колег, радіти з ними.

Загальні рамки програми можуть бути одні й ті самі, але в деталях програма може змінюватись без кінця. Учитель мусить пристосовуватись до обставин, до складу учнів, мусить дбати про те, що знайти найкращий

підхід до даних учнів.

Тому конче потрібні чи то усні наради між педагогами взагалі і між учителями одного й того самого предмету, чи обмін думками на письмі на сторінках журналу.

Перше число журналу дуже тоненьке, але це тільки початок. Добре, що він зроблений. Однак, зміст і цього „тоненького“ числа дуже гарний. Прекрасна стаття Д-ра П. Ісаєва — „Добрий учитель“. Так і видно, що ця стаття про доброго вчителя написана справді добрим учителем. Дуже цікава стаття про реформу побудови шкільництва в Німеччині. Дуже було б добре, якби з часом з'явилася подібні статті про шкільництво в Америці, в Англії, в Франції. Цінна також ще не закінчена стаття про основні форми навчання.

Щиро бажаємо новому журналові успіху.

Н. І.

## Життя в Байройті

З переїздом до Байройту колишніх мешканців зліквідованого табору в Бамбергу кількість українців у Байройтському таборі Леопольдкерне досягла 3 тисяч. На велетенському терені бувших касарень та численних прилеглих приміщень на околиці міста розташовано великий український осередок, що живе своїм життям.

1-го вересня гостинно прийняли в свої приміщення учнівську молодь чисельні шкільні заклади табору. Безперерійно йде навчання в народній школі, гімназії, музичній школі, на матуральних учительських курсах. Працює середня, реальна школа для дорослих, курси англійської мови, групи для неграмотних і малограмотних та дитячий садок.

З метою фахового вишколу zorganizовано цілу мережу курсів. Заняття проваляться в 4-річній торговельній школі, дворічній сільськогосподарській школі, на курсах шоферів, пасічників, машинописання та палітурній майстерні. Планується ще курс етнографії, фотографії та молочарська школа. Цікаву виставку власних ручних робіт нещодавно влаштувала гімназія.

Жваво працюють численні таборові майстерні: три шевські та дві кравецькі, столярська та галантерейна, вишивкарська, різбарська, ви-

робу ляльок. Відкрито кооперативу і амбулаторію.

Широко розвинене громадське життя. Працює музична секція з драматичним відділом, товариство СУМ, Пласт, спортивне т-во „Дніпро“, секція ветеранів, жіноче об'єднання, учительська громада, секція інженерів.

Щочетверга відбуваються реферати на теми з літератури, історії та особливо з географії про умови життя в Новому Світі. Прочитано протягом року вже 47 рефератів. Щоб навізати взаємозв'язок з іншими народами, були запрошені з доповідями представники інших національностей. Двічі на тиждень відбувається читання вечірніх газет. У число проведених у таборі 20 імпрез входять шість виступів місцевого театрального гуртка, гостинні виступи студії Й. Гірняка, театру Урбанського, капелі бандауристів ім. Шевченка, братства ім. Вересаєва.

Урочисто відзначено роковини походу на Київ.

Табір пишеться тим, що Шевченкова академія, проведена свого часу в міському театрі, добре заманіфестувала українську культуру і присутні на ній численні німецькі глядачі були захоплені. Високу оцінку академії дала низка німецьких газет.

С. ГОЛУБЕНКО.

# СПОРТ

## Конкурс часопису «Українські Вісті» на найкраще спортове фото.

Кожний фотоаматор може взяти участь! Кожному відкрита можливість виявити свій талант, показати свої можливості.

### Умови конкурсу:

В конкурсі мають право взяти участь кожна українка і українець, що люблять фотографію і спорт та мають можливість фотографувати. На конкурсі тільки одна умова: фото мусить відображати якусь частину нашого українського спортивного життя. Цим самим Ви допоможете нашій спортивній редакції в справі популяризації укр. спорту, а собі маєте нагоду здобути ім'я та звання доброго укр. фотографа на еміграції. Зголошуватися до 30.12.47.

За найкращі фота встановлено три нагороди:

- Перша — 200 НМ,
- Друга — 100 НМ,
- Третя — 100 НМ.

Крім того, кожне фото, що буде поміщене в нашому часописі, оплачуватиметься згідно наших тарифів.

Листи з фотами посылати на адресу редакції: Neu-Ulm/Donau, Ludwigstr. 10.

Примітка: Фота, не прийняті на конкурс, будуть повернуті адресатам. Тому проситься додавати в листі одну поштову марку на 24 пф.

### «Дністер» на полі бою

«Дністер» Цуффенгаузен — «Лев» Міттенвальд 2:1 (0:0).

Прахильники спорту напружено чекали змагання за першість з футболу поміж «Дністром» та «Левом», бо, як відомо, обидві ці дружини найсильніші. Нарешті, очікувана зустріч відбулась 17-го листопада п. р. на гріщі «Лева» в такому складі:

«Дністер»: Миськовець, Личинський, Мікльош, Гаврилів, Хитра, Мітрінга, Шербак, Купан, Височанський, Закалужний, Мицавка.

«Лев»: Брехун, Романець, Ходань, Гусар, Гарасим, Шостак, Лозовий, Світенко, Голюка, Лішов, Поритко.

Гра розпочалась о 2-й годині з сильним напруженням обох сторін. Технічну перевагу до певної міри в першій половині гри тримав «Лев». Але всі атаки «Лева» розбивались об добру оборону «Дністра». Одна і друга сторона мала добрі шанси, але не зуміла при воротах їх використати. Перша половина гри не дала жодного результату для обох сторін. Вислід: 0:0. По перерві гра набрала ще більшого розмаху. Ініціативу в свої руки перебирає «Дністер», але без успіху. По 25-ох хвиликах «Лев» бере перевагу та примушує «Дністра» до швидкого дняння.

Через руку Хитри з карного збиває ворота для «Лева» на 81-й хвилині Гусар під гучні оплески глядачів.

Щоб вирівняти гру, «Дністер» напружує свої сили, і не без успіху. На 83 хвилині по вільнім Купана Хитра збиває ворота «Лева» і гра вирівнюється.

Шалений бій тривав напружено і на 87 хв. загавня вміло головою ще одного гола з подачі Купана Закалужний. «Левові» не пощастило вирівняти гру. Гра закінчується з рахунком 2:1 в користь «Дністра». Глядачів було 1800. Судлював м-р. Гнатик. Це вперше «Лев» на своєму гріщі одержав поразку. Сила «Лева» сходять на другорядне місце. Передове місце за мистецтво займає «Дністер», який має в своєму складі 1/3 гравців з буншої «Україна». М. ТАРНАВСЬКИЙ.

## «Дніпро» Корнберг — «Беркут» Новий Ульм 1:1 (0:1)

Бєбра 16. 11. 47. Помимо послабленого складу УСТ «Беркута» (брак Макара, Банаха і Солтиса) новоульмівці вивезли цінний пункт з гарячого корнберзького гріща. Гра, яка провадилася під час сильного вітру, була рівна. Вже в перших хвиликах Дмитерко з подачі Магура здобуває ворота для «Беркута». Цей стан утримався майже до останніх хвилин. Шойно на 15 хв. перед кінцем змагань Шапка здобуває вирівнюючі ворота для «Дніпра». Слід відмітити, що гра обох дружин провадилася в дуже товариській атмосфері; бажано, щоб не інші футбольні дружини взяли собі за приклад. Суддя п. Кравс судлював дуже добре.

\* \* \*

## Авгсбург, неділя 16. 11. 1947. УСТ «Чорногора» — УСТ «Січ» 1:1. Спорт у світі

### Легка атлетика

Маврін Гарднер поліпшив британський рекорд на 80 м. з перешкодами з 11,8 сек. на 11,5 сек.

Дружина «Сокол» в місті Брні (Чехо-Словацьчина) встановила новий чехо-словацький рекорд в олімпійській естафеті 3 : 35,2 хв.

Найкращі світові результати цього сезону в бігу на 200 м.

Мак-Кінлей	— Ямайка	— 20,4сек.
Паттон	— США	— 20,4 "
Ла Беч	— США	— 20,8 "
Гуїда	— США	— 20,9 "
Давіс Г.	— США	— 20,9 "
Фовлер	— США	— 20,9 "
Паркер	— США	— 20,9 "
Петерс	— США	— 20,9 "
Карей	— США	— 21,0 "
Діллард	— США	— 21,0 "

Бачимо, що біг на 200 м., як і багато інших спортивних дисциплін, є цілковито опанованим американцями.

Мак Кінлей на Олімпіаді 1948 року буде заступати не англійську імперію, а свою батьківщину Ямаїку.

### Авто-мотоциклевий спорт

Більше як 200 спортсменів взяли участь у змаганні за першість Сов. Союзу. На мотоциклах на дистанції в 100 км (без дороги). Переможцем вийшов Корнєєв (Москва), що проїхав цю тяжку дистанцію за 1:52:38.

Великий автомобільний приз міста Льозанні (Швейцарія) виграв Вілорей (Італія) перед французом Вімілле. Вілорей мав авто марки Мазераті, Вімілле — марки Сінка.

### Бокс

Майстрами Європи з боксу є за своїми ваговими категоріями, починаючи з ваги мухи:

- Мавріцій Сандейрон — Франція,
- Петер Кане — Англія,
- Ронні Клейтон — Англія,
- Роберто Проїеті — Італія,
- Роберт Віллемайн — Франція,
- Марсель Жердан — Франція,
- Фредді Мілкс — Англія,
- Брус Вудгук — Англія.

30 доларів за один білет! — така офіційна такса визначена за перші ряди на боксерські змагання, що відбудуться 5 грудня 1947 року в Нью-Йорку. Джо Луїс буде обороняти свій титул абсолютного чемпіона світу з боксу проти Джо Вальскота (обидва американці).

Празькі боксери виграли у збірній міста Парижу (аматори) з рахунком 9:7.

Англійська збірна виграє в Данії 12:4.



Футбольна дружина «Беркут» Н. Ульм, яка здобула чашу м-ра Буїка на сімковому турнірі в Августбурзі. Перший ряд знизу (зліва на право): Зариський, Макар, Банах, Дмитерко, Яровий. Другий ряд: Ганусяк, Лютак, Солтис. Третій ряд: Волинський, Касіян, Опалевич.

## РОЗШУКИ

- Трофименко Галину, Людмилу, Оксану розшукують родичі. Писати на «Українські Вісті». 36—30
- Сашиних рідних розшукує Назареш О. Сповідити до редакції. «УВ» 42—1
- Онуків Зою і Юру — розшукує бабушка Люся. Зголошуватись на «Українські Вісті» 71—2
- Євгена шукає Віра Тольчинська, — (13b) Bissenhofen bei Kaufbeuren, Gasthaus „Zur Post“. 84—4
- Снів — Василя і Олександра Дідухів — розшукує батько Федір Дідух. — Слати на адресу «Українські Вісті». 73—1
- Бондар Марію з Коломак шукає Марченко Палажка, Aschaffenburg, Pionirkaserne, Bl. III, Zimmer 302. 88—1
- Знайомих і рідних з Лигівки шукає Дубина Іван, Aschaffenburg, Pionirkaserne, Bl. III, Zimmer 302. 87—1
- Адресу інж. Івана Яновича просить Анна Янович-Савка зі Львова Bauguth, Leopoldkaserne 5/50. 88—1
- Тимошенка Івана, Лубину Дмитра, Покрєсенка Олександра, Гриценка Пилипа, Панченка Івана розшукує Тимошенко Леонтій. Відгукнутися на «Українські Вісті» 89—4
- Дружину Марію Павлівну, уроджену Тарнавську (Волинь), племінника Заставниока Тараса Васильовича (Тернівка) — шукає протоєрей Семенович Олександр, — Amberg, Standortlaza-get 293. 20—3
- Галат Галя та знайомі, відгукніться на «Українські Вісті» для Галат Марії. 91—1
- Сина Таравенка Володимира 1927 року народження, в травні 1947 р. знаходився в Румунії — шукає мати Ewdokija Taranenko, Lager, Parsh-baracke, S, Salzburg, Austria. 93—2
- Друзі і знайомі — відгукніться! Наталя Тернова-Гайвас, Lager „Korügen“ (24 b) Heikendorf üb/ Kiel. 94—2
- Сарахман Розалію з Фельштина, пов. Самбір, пошукують Чопко Володимир і Розалія. Зголошутись на «Українські Вісті». 92—3
- Шкавупа Сидір, відгукніться на «Українські Вісті» для Кулик Софії. 90—1
- Брати по зброї — січові стрільці 3-го полку, 3-го куреня отамана Самокіша. Родичі, знайомі із Долинцева (Катеринославщина) відгукніться на адресу Савченко Микита St. Wendel, Saag, Am Zoll 1. 96—1
- Агнесу Чаленко з Харкова, що працювала у Вольфен I. G. Farbenindustrie писати на «Українські Вісті». 99—2
- Хто знає про долю Пантєніус Софії, Буланой Марії з Красногруду, прошу зголоситись: Wiesbaden Bibrich (16), Kastelerstr. 3, Frau Käte Tritraf. 10—1
- Тонкоблатов Константин з Америки шукає Шмалія Петра. Повідомити на «Укр. Вісті». 104—2
- Рідних і знайомих розшукує Буря Анна. Зголошутись на «Українські Вісті» 109—2
- До 26-го листопада 1947 року. Шановне панство Перерву вітаємо з срібною свадьбою та шлемо побажання всього найкращого. Подружжя Сиверських. 110—2
- Клемку Липницьку з села Колодівки Скалацького повіту. Хто знає про місце перебування або про її долю просимо зголосити: Siwerskyj, Augsburg, Tunnelstraße 8. 111—2
- Сестру Марію Вапик і племінницю Галину Бельов з Тернополя шукає Нікітук Михайло з Подліс, Ковельського повіту. Адреса: Лямар, Delmenhorst, DP-Camp Weserflug. 112—2
- Крєвних та знайомих пошукує Хмилівський Іван з села Хмилі повіт Мостира Hollendorf, Lager 25 über Braunschweig. 113—1
- Брата Василя, крєвних і знайомих шукає Дука Марія з села Лихіві повіт (Станіславів). Hollendorf, Lager 25 über Braunschweig. 114—1
- Снів Роман та Володимира Мерешкв шукає мати Михайліна Мерешко. Mainz-Kastel, Holz-Kaserne, DP-Lager, Bl. 4. 115—2
- Тоску Ільків або товаришів прошу подати свою Адресу для Halyna Ligasch (Skybyk), Asch bei Landsberg a. Lech. 117—1
- Дочку Віру Петровську, останньо працювала в Білефельд на тютюновій фабриці та сина Миколу Петровського, останньо працював Грос Розен (Шлезьк) шукає батько Петровський Михайло. Regensburg, Ganhofer Siedlung, Beikestr. 26—50. 118—3

## ДО НАШИХ ЗАМОВЦІВ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі 1 стор. — 600 НМ, 1/2 стор. — 350 НМ, 1/4 стор. — 200 НМ, 1/8 стор. — 100 НМ, 1/16 стор. — 50 НМ, 1/32 стор. — 25 НМ. В тексті — 100% надлишки.

РОЗШУКИ — 50 пфеніг. за кожне окреме слово.

Належну суму слід надсилати разом з текстом оголошення.

Без попередньої оплати — оголошень друкувати не будемо.

### Адміністрація.

Часопис «УКРАЇНСЬКІ ВІСТІ» виходить ДВІЧІ НА ТИЖДЕНЬ: у середу і суботу. Приймається передплата:

- На 1 місяць — 8 НМ
- " 3 " — 24 НМ
- Ціна окремого числа 1 НМ

Організуйте групову передплату та зголошуйтесь для кольпортажу. — Кольпортаж знижка 20%. — У справах передплати, одержування часопису, зміни адреси тощо — звертатися листовно і особисто до Адміністрації.

Administration „Ukrainski Wisti“ Neu-Ulm, Ludwigstr. 10.

Видавничка Спілка «УКРАЇНСЬКІ ВІСТІ» РЕДАГУЄ КОЛЕГІЯ Головний редактор Ів. БАГРЯНИЙ.

Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи, а з приводу невміщених дописів листується лише в особливих випадках. — Дописи і листи в справах редакційних адресувати не окремим редакторам, а Редакції:

Redaktion «Ukrainski Wisti» Neu-Ulm, Ludwigstraße 10.

Редактори приймають особисто в українському таборі Н. Ульму — Бльок «А» від 8—12 год. щоденно, крім суботи. Authorized by European Communist Civil Affairs Division APO 757 — AC 383.7 — GEC-AGO — 14. July 1947

Druck: Ukrainische Zeitung, Neu-Ulm, Ludwigstraße 1.

## 4. листопада п. р., після тяжкої недуги спочив навіки

### Д-р Вет. Мед. хорунжий Михайло Дядик,

громадський діяч, учасник змагань, лицар хреста С. Петлюри, член Союзу Українських Ветеранів і Об'єднання Українських Ветеринарних Лікарів на еміграції, лектор УТГІ.

Висловлюємо щире співчуття дружині і дітям покійного.

Друзі і земляки.

## Добра рада для тих, що вибираються до Канади

Всі, що їдуть до Канади, мусять переходити табір в Дієпольт біля Бремену. Це найгірший табір, які є на всіх зонах — просто жахливий, особливо для родли з дітьми: кімнати без підлоги (цемент), ліжок нема, лиш нари, підперті кусками цегли (носки), матраців ані синників на них нема, люди рвуть на ледовищі траву (як є) і нею вистеляють ці нари. Лавок, крісел, стільців ані шаф нема, нема теж печей, є огрівачі, але вони не огріваються, жарівок нема теж, хто привезе з собою, той має світло. На коридорах і туалетах цілий час темно, бо світла нема з недостачі жарівок. До вкривання дають одну ковдру і одне одяло. Це рішучо тут замало, бо тут не тільки зимно, але й мокро. Вже першої ночі ковдра і одяло мокрі, мокре все, що люди з собою привезли. Харчі неможливі. Ми були тут 6 днів і весь час діставали на обід лише кукурудзяну юшку. Без своїх харчів рішучо неможливо тут вижити. Треба, отже, їхати сюди з своїми харчами або з тисячами грошей, ще краще мати щось до заміни за харчі. Крім харчів, треба мати з собою машинку до варення, а ще краще спиртову машинку та посуду до варення.

Стан цього табору наказує всім брати з собою все можливе, що непотрібне буде на корабель, то залишати або виміяти тут. Родини з дітьми рішучо не сміють попадати сюди восени і взимі, бо змарнують дітей. Майже всі діти з нашого транспорту тут хворіли на горло. Багато старших теж перестудалося.

До Канади можна везти з собою все своє майно хто що і скільки має. Все треба надати на багаж, а з собою можна брати лише одну валізу в руці. До корабля невільно брати ніяких харчів.

Цю раду і пересторогу подаю для добра наших людей, щоб не попали в таку біду, як ми попали, не маючи ніяких інформацій про цей табір. Щастя, що ми були в ньому лише 6 днів, але тут є нещасливці, що були по 3, 4 і 6 місяців.

Треба, щоб наші організації, а особливо Переселенська Рада, звернули увагу компетентних чинників на цей табір, і щоб тим треба, щоб з цих організацій хтось розумний і совісний сюди приїхав і побачив це страхіття. Краще хоч трохи допомогти ділом, ніж багато говорити і робити прощальні паради, як нам те зробили на Функ-Казерне. С. ПАЛАДІЙЧУК.

# Література й Мистецтво

## Пам'яті Юрія Клена

В таборній метушні еміграційного життя ми часто тратимо відчуття масштабів і критеріїв і неспроможні належно оцінити й виділити йодині визначні постаті, яких і так до болю мало; а вони ж фактично є правдивими рушіями нашого культурного життя. Хіба якась надзвичайна подія раптово кидає на них пучок яскравого проміння. Тільки тоді перед нами вимальовується на весь зріст велична постать і ми усвідомлюємо собі, як мало турбуємося за те, щоб оточити тих небагатьох постійним дружнім піклуванням і створити елементарні умови для їх творчої праці. Але тоді часто буває вже пізно. Так і тепер, лише після передчасної смерті Юрія Клена ми починаємо здавати собі справу про весь трагізм цієї втрати й про те, скільки ця людина ще могла б дати українській культурі, якби думалося про це своєчасно...

### Віхи життя поета і вченого

Юрій Клен (Освальд Бурггардт) народився 1891 року в селі Сербівцях на Поділлі. Вчився в Немирівській гімназії, а потім у Київській, яку закінчив з золотою медаллю. Перед самим початком першої світової війни скінчив Київський університет, але не встиг одержати диплома, бо був висланий, як людина німецького походження, на далеку північ, в село Медвежа Гора біля Мурманська. Там рубав ліс... студював нордійські саги, про які написав велику розвідку, що зникла в архівах ЧК під час арешту в період перебування в Барішівці. Наукову працю Ю. Клен розпочав ще в студентські роки, написавши першу працю — „Нові обрії в галузі поетичного стилю“. За цю першу студію ухвалено було залишити його при університеті для підготовки до професорської праці при кафедрі професора В. Петерца. З півночі Ю. Клен повернувся знову до університету, але, не витримавши довго в голодному Києві, разом з М. Зеровим опинився в Барішівці (1920-1922 р.). Звідти бере свій початок історія літературної групи, відомої в нашому письменстві під

назвою неоклясиків. Ю. Клен належав до її „п'ятірного гона“. 1922 р. Ю. Клен знову в Києві. Тут, крім педагогічної праці по вищих навчальних закладах, він веде також літературно-наукову працю, редагує видання класиків світової літератури, а одночасно й сам перекладає Шекспіра й Д. Лондона, О. Уайльда й французьких поетів і т. д.

У 1931 році, коли на неоклясиків посипались репресії, Ю. Кленові вдається вирватися за кордон. Тут він і далі продовжує науково-

художніми новелами („Яблука“, „Акація“, „Пригоди архангела Рафаїла“ тощо). А одночасно фізично слабкий поет писав літературно-критичні статті, готував збірку українських поетів в перекладі на німецьку мову, писав підручники з історії європейських літератур, організував і редагував журнал „Літвари“. І наче не вмішаючи всієї творчої енергії в широкому потоці поетичної творчості Юрія Клена, поет дав окрему, зовсім нову й свіжу парость—створеного майже цілковито

причина передчасної смерті Ю. Клена була в його „особистій трагедії українського поета німецького походження“. Це суперечить як виключній ясності, українській завершеності та гармонійності поетичного духа Ю. Клена, так і безсумнівній доосередній, асиміляційно-притягуючій силі сучасного українського Відродження. Скажемо більше (на підставі творчості поета й особистого знайомства з ним): трудно знайти в сучасній українській поезії поета, так сповненого органічної віри в місію українського Відродження, поета, що вмів за лускою мвнущих неfortunних подій, спроб і хвороб бачити здоровий український материк і ясну на ньому прорість блискучих першків майбутнього. Рідко

них мандрах через кордон... Зрештою, простудившись у дорозі і в холодній університетській аудиторії, він смертельно захворів. Виснажене фізично здоров'я, однак не мало відтяження навіть у лікарні, де за два дні до смерті він у ліжку писав... Писав, бо його розпирали задуми, великі образи, нові сюжети, бо духом молодів із кожним днем, бо був рідним сином і співтворцем молодого українського Відродження. Не дарма ж його смерть згадується нам такою передчасною й найбезглуздішою з безглузких. Його бо можна було зберегти.

Більша частина доробку Ю. Клена ще не друкована. Широкий читач не знає яке надзвичайне вивершення знаходить у кінцевій четвертій частині його епопеї „Попіл імперій“, які несподівано-прекрасні й оригінальні його новели, що могли б бути прикрасою найліпших європейських журналів. Що це він в основному зродив нам нового поета Порфирія Горотака, за якого дуже шкодував, що його в дійсності нема, що то тільки витвір його поетичної фантазії й вигадки. Що він перекладав на чужі мови країни українські твори, писав прекрасні курси історії літератури різних народів, перекладав із чужих мов, писав чудесні літературно-критичні статті і т. д. і т. п. Бо все це ще не надруковане.

Його швидке творче розростання в останні два роки вражало своєю переконливою силою. Вірна ознака великого таланту—він проломив канонічні межі тієї літературної школи, яка його сформувала, і вступив у сферу тих творчих високостей, де вже сам ставав творцем і законодавцем нових поетичних явищ.

Здається що в духовій площині він почував себе покликаним до того, щоб змішав в українській стихії демонічний і гармонійно-елітський елементи розрізнити, здиференціювати, чіткіше протиставити один одному. Заокруглити й посилити той другий—ясний, конструктивний первень, що його перевага так потрібна нам сьогодні для перемоги.

Смерть Ю. Клена катастрофальна не тільки для його родини, ідеальним батьком якої він був, а й для всієї української культури.

Ю. ДИВНИЧ  
Ів. КОШЕЛІВЕЦЬ

### ЮРІЙ КЛЕН

Помолимося за тих, що у розлуці  
Помруть, відірвані від рідних хат;  
Помолимося за тих, що у розлуці  
Вночі гризуть залізні штаби грат,  
Що душать жалю у невимовній муці.  
За тих, кого веде на страгу кат.  
Над ними, Господи, в небесній тверді  
Простри долоні милосерді!

Помолимося за тих, кому на герць  
Піти не вистачить снаги і сили,  
За всіх отих, кого гірка, як смерть,  
Недоля під ярмо важке схилила,  
Хто чашу горя п'є, налиту вицвєрт.  
Вславляючи життя своє немиле.  
За тих співців, які за хліб і чай,  
Виспівують нам пєгло, наче рай.

Бо, може, жереб їх з усіх найгірший:  
Вони вславлють тиск чужих долонь,  
На самоті ж їм груди димуть ширше:  
Як ніч обвіє пахощами скронь;  
Вони складають потай п'яні вірші,  
Де плаче сонце... й кидають в огонь.  
Не вчє світ: весна кризів ті канцони  
Ридає так, що на душі холоно.

Тож ревно помолимося за всіх,  
Кого сувора доля не пригорне,  
Хто не знає ні радості, ні втіх,  
За всіх, кого нещадно чавлять жорна,  
Кому завмер у горлі криком сміх,  
Чий неясні дні, як ночі, чорні,  
Ти, Боже, їх у темряві не кинь,  
Благослови їм шлях серед пустинь.  
(З поеми „ПРОКЛЯТІ РОКИ“)

педагогічну працю в європейських університетах: 1932-33 рр. у Мюнхені, 1933-39 рр. у Мюнстері, в роки війни аж до весни 1945 р. в Празі. Але за кордоном на перший план уже висувається праця Клена-поета. 1937 р. вийшла перша поема — „Прокляті роки“, яка відразу поставила Ю. Клена в перелові шереги української літератури. 1943 роком позначена велика збірка поезій — „Каравел“.

Останні роки Ю. Клен працював особливо напружено, з дивовижною продуктивністю. Популярною стала його монументальна поема „Попіл імперій“. В останні дні життя поета написана четверта її частина, що силою поетичних образів і глибиною філософської думки нагадує „Вальпурґієву ніч“ з „Фавста“ Гете. Ю. Клен плянував ще в цьому році докінчити п'яту й останню частину поеми.

В 1947 році він здивував нас

ним самим таємничого досі поета Порфирія Горотака. Тека його завжди була повна нових філігранно оброблених творів, а голова й молоде серце — нових задумів. Невблаганна передчасна смерть обірвала працю поета в zenіті творчої зрілості й мистецької досконалості.

### Людина, що молоділа

Ми бачимо, як, мов лавина, зачавшись із невеликої кульки, наростає темп і розмах творчості Ю. Клена. Рівно, без провалів і довгих зупинок, з року на рік дужчав голос поета й мислителя, голос людини, що підіймається вшєвно на вершини світової культури, водночас глибше й ширше розростаючись корінням у одвічний ґрунт народу, серед якого формувалась, росла і якому вірною до кінця зосталась його шляхетна душа.

Рішучо й без застережень повинні ми відкинути твердження, нібито

хто міг так, як Ю. Клен, мати органічне вчуття і зрозуміння до всіх, здавалося б, антагоністичних і ворожих собі, а по суті творящих чудову єдність елементів сучасної України. Хоч і сам умів азартно схрестити шпагу в літературно-ідейнім бою.

Болюча передчасність смерті Ю. Клена має свою причину в невмінні української громади цінити й берегти своїх найкращих людей, а також у тому, що Ю. Клен розвинув неймовірну працю, творчість в умовах страшних злиднів, фізичного виснаження. Це скаже кожний, хто бачив його в цю осінь, кецько одягненого, без капелюха, худого, голодного—з текою, в якій щодня росли тексти нових блискучих сторінок поезій і новель, хто бачив його такого на університетській кафедрі, в великих залах таборових літературних вечорів, на твердих дошках випадкової постелі, в нелегаль-

### ЮРІЙ КЛЕН

## Думки на дозвіллі

Досі докладно не з'ясовано, які саме причини в 4-му столітті нашої ери викликали великі здвиґи мас зі сходу на захід, з півночі на південь—явище, що йому історія дала назву „великої мандрівки народів“. Може, стався той здвиґ під тиском чужих, ворожих племен, що, як дужчі, витискали слабших; може, шукалося нових пасовиськ; а може то був потяг у далечінь, жа доба пригод, нових обривів та шукання легшої здобичі у незнах краінах. Ми стали свідками, та не лише свідками, а навіть учасниками новітньої великої мандрівки, яка відбувається в керунок протилежному: зі сходу на захід. В разі німецької перемоги ми, може, стали б свідками великого переселення голяндців, лотинів, естонців і чехів (яке, між іншим, було запроєктоване), і нащадки наші дивувалися б, як ми дивуємося, читаючи, що колись сакси жили в теперішній Вестфалії, а бургунди над Райном... Започаткований був процес переселення ще під час війни примусовим і поступовим переміщенням поляків на схід, витиснення їх з „коридору“.

Але коріння цього явища заходять у далеку давнину. У „цивілізовані“ часи прилучення теренів, приналежних чужим державам, старались, хоч морально обґрунтувати, посиляючись на „історичні права“: стільки то століть тому ота земля, мовляв, була наша. Такий спосіб трактування речей був дуже гучним: залежно від того, на яке століття покликатися, можна було довести, що Прусія має бути слов'янською і навпаки—німецькою, що Петербург з усім навколишнім краєм має бути і російським, і шведським, і нарешті фінським. Отже, обґрунтування прав на терени, яке зверталось до романтики давнього часу, не витримувало критики, бо не лічилося з наявним станом речей. Єдиний реальний і вирішальний фактор морального характеру мав би залежати від питання, хто тепер, у даний момент, живе на спірних землях. У справі володіння Далмацією, напр., цей фактор вирішує справу на користь Югославії, тоді як романтичний критерій мусів би її рішати на користь італійців. Оце орієнтування на реальний стан

речей базувалося, розуміється, на незаперечуваній засаді, що населення лишається на своїх місцях.

Остання війна скасувала цю засаду, поставивши всі дощогочасні повяття догори ногами. Щоб у майбутньому відняти реальний ґрунт для мотивації будь-яких прав на забрані терени, переведено велике переселення народних мас, як витиснення німецької людности з Судетів, Шлезьку, східної Прусії ген аж за Одрю й натомість колонізація тих теренів чехами, поляками, росіянами.

Правда, цього принципу перші застосували були німці, отже їхню зброю лише обернуто вістрям проти них. Моральні підстави? Не було їх зовсім. Було тільки обґрунтування біологічне, потреба в лебенсрамі. Але ж у поляків, чехів чи росіян нема й тої підстави, бо в них того лебенсраму більше, ніж їм зараз треба. Оправданям може служити хіба формула, що її так влучно та урочисто втілено у французькому вислові *le droit saint de la victoire*.

Ми повернули до біблійних часів, коли Єгова обіцяв жидам, що при- мандрували з пустелі, дати в посідання „колодці, що їх вони не копали, і виноградники, що їх вони не насаджували“. Націонал-соці-

лізм, застосовавши подекуди свій метод винищування до ноги, не знав, як він психологічно близько стояв до націоналізму жидівського стародавніх часів і що внутрішньо спорідненими були йому предки тих, кого найбільше поборювали.

Та хоч як воно там є, а ми втягнені у великий процес мандрівки, та не тільки ми, а з нами разом поляки, югослав'яни, угорці та люди цієї інших націй. Ми в більшості не є жертвами примусового переселення, а почасти самі поклалися на терени найбільш поруйнованих країн—Німеччини, Австрії, Італії, і без нас перелюднені, або були заскочені подіями на тих теренах; ми не шукаємо ані скарбу, ані пасовиськ, бо нічого не здобуваємо, а тільки поволі й поступово все втрачаємо; нас не тиснуть ворожі племена, а ми самі—о, диво!—втікаємо від можливості повернутися на рідні терени, де садки завжди рясніли овочами, а вітер і досі хвилює пшеницю. Ми живемо в малокультурних умовах, у тісноті, не маючи власного кутка, часто серед руїн найбільш поруйнованих міст, загрожених постійною небезпечкою втратити навіть той куток з твердим ложем, де провізорично прихилили свої голови. Ми люди без імені й держави, без громадянської

приналежності. А проте уперто стоїмо на своєму мандрівному шляху й не хочемо збачити з нього. Ми ладні піти світ-за-очі, за океани, у краї тропічні чи полярні, аби не вертати додому—явище, яке не має прикладу в історії. І в цих важких умовах життя, віддані на ласку чужих народів, ставши перехожими гостями—ми далі творимо свою культуру. Маємо школи, вишкіл, середні й вищі, навіть свій університет, маємо свої церкви, лікарні, театри, видавництва, газети, труни артистів, співців, а наші поети й прозаїки не перестають і тут, на чужині, влекати рідне слово. Який інший народ спромігся б на це? Кадри старої еміграції значно побільшилися кадрами нової—людьми, що їм колись не вільно було й думати про перехід кордону, і які силою обставин опинилися по цей бік його, в Європі, яку їм завжди змальовувало як пекло Дантове. Які величезні здвиґи в психіці! Яка, може, навіть переоцінка вартостей! Правда, вони побачили Європу в стані господарської руїни, матеріального й духового занепаду, але їм далося нагоду на власні очі перевірити істину, що їх десятки років ліжкою віджувалося в мозок, і зробити власні висновки.

# Книга про неомакіявелізм двадцятого століття

(Роман Артура Кестлера „Нуль і безмежність“)

Роман А. Кестлера сьогодні вже не належить до літературних новинок. Написаний ще на початку останньої світової війни, він вже кілька років тому вийшов англійською мовою, а пізніше в французькому перекладі (під назвою „Le zéro et l'infini“ — „Нуль і безмежність“) і став однією з популярніших книжок сучасної світової літератури, а ім'я його автора відоме далеко за межами літературних середовищ Парижу й Лондону. Українському читачеві покищо доводиться, при природному зацікавленні книжкою, обмежуватися тільки випадковим знайомством з нею з тої простої причини, що на прилежному нам книжковому ринку її зовсім немає.

„Двері намери грюкнули, замикаючись за Рубашовим, — так починається роман, герой якого, що опинився тепер у тюрмі, мав колись великі заслуги перед революцією і був визначним діячем і організатором комуністичної партії. На фотографії першого з'їзду партії він сидить поруч з Леніном, в ряду тих, над головами яких сяє німб величності провідників революції. Коли пізніше в партії й уряді прибрали до рук все той, хто в романі скрізь згадується під іменем — „номер 1“, від фотографії першого з'їзду партії лишилося лише слід на стіні — світліца чотирьохкутної плями, а „стару гвардію“ фізично знищено.

Опинившись у тюрмі, Рубашов фактично не почував себе винним. Правда, він опозиціонер: іноді в розмовах, яким не надавалося серйозного значення, висловлював незадоволення режимом. Колись, щось жартома говорив з закордонними дипломатами. Але в нормальному розумінні цього слова все це дрібниця, дуже далеко від злочини, який карається смертю. Тому на першому допиті перед слідчим Івановим Рубашов відмовляється підписати обвинувачення. На наступних авдієнціях, вже перед новим слідчим (Іванова тим часом розстріляно) Глеткіна, коли цей останній читає обвинувачення, що він, Рубашов, готував замах на „номер 1“, був на шпигунській службі „одної чужої держави“, організував акти саботажа в промисловості, „протогом кількох секунд Рубашову здавалося, що Глеткін збожеволів: ця мішанина логіки й абсурду мала в собі методичне божевільня швафреніка. Але ж акт обвинувачення, — подумав Рубашов, — склав не Глеткін, йому дано його тільки прочитати...“

І все ж Рубашов крок за кроком підписує всі пункти обвинувачення й на публічному процесі кається в усіх ікримінованих йому злочинах. Кар'єра Рубашова кінчається розстрілом. В свій час світова преса була здивована поведінкою оscar-кандидата на т. зв. московських процесів, коли вони приймали на себе буквально всі обвинувачення. А Кестлер, малюючи свого героя в психологічному плані, дає цілком пояснення цієї таємниці. Рубашов сам по довгих міркуваннях доходить до висновку, що він під впливом почуття людяності втрачав певність в свою революційну послідовність. Неомакіявелізм не терпить людяності. Сумнівні й фальшиві з погляду його системи ідеї караються, як злочин: смертю. „Це факт, — каже Рубашов, — що я вже не вірю в свою непомилність. І тому я загинув“. Невідповідність обвинувачення з дійсним станом справи не має істотного значення. Так ідеологія сучасного неомакіявелізму

Порфирій ГОРОТАК

## Елегія собі

З країни у країну  
блукую викрутасами,  
дивлюсь очима дасими  
на сонячні вітрини.

Не сплю я десь в постелі,  
не сплю під прострадлами,  
де дзигарі з вагадлами  
нам роять імортелі.

Ночую просто неба  
під зорями-наметами,  
деревинами-скелетами,  
й чого мені ще треба?

Вночі часами плачу,  
коли зачую здалека  
млинарський скрегіт валіка  
і гавкотню собачу.

То кличе знов Ітака  
голодного, невзутого,  
безродного, забутого  
визнанця Горотака.

1. 1. 1946.

му, збудована на засадах чистого раціоналізму й доведена в своїй крайній послідовності до трагічного абсурду, робить своєю жертвою кожну людину, що дозволяє собі найменший сумнів чи звичайну помилку не тільки в дії, а навіть в думці. Агроном Б. розстріляний за те, що обстоював витратні угноєння, а непомилливий „номер 1“ за калій. Керівник військової флотилії платить життям за концепцію великих підводних човнів, яка суперечить протилежному поглядові „номера 1“. Неомакіявелізм двадцятого століття жене масу до сумнівної „обітваної землі“ ціною масового вчинення й терору.

— Ми перші логічні з собою, — каже Іванов.

— Так, — сказав Рубашов, — так логічні, що в інтересі справедливого розподілу землі умисно змусили вмерти п'ять мільйонів селян з родинами. Ми запроваджували так далеко логіку в справі звільнення людей від експлуатації в промисловості, що вислали приблизно десять мільйонів на примусові праці в арктичні райони й ліси оходу, в умови, аналогічні становищу старовинних галерників. Ми так далеко запровадили логіку, що для вироблення єдиної громадської думки знаємо лише один аргумент: смерть, незалежно від того, чи йде мова про підводні човни й угноєння, чи про політику партії в Індонезії. Від індивіда така система вима-

гає тільки одного — покори, функцій роботи. По новому виробляються в ній і поняття про ідеальну людину. Рубашов має сусіда по камері — старого офіцера, з яким часто перестукується. „Честь означає для нас — жити й умерти за наші переконання“, — стукає Рубашову офіцер.

„Честь означає для нас — бути корисним без пихи“, — відповідає комуніст Рубашов. „Честь опирається на гідність, а не корисність, — відстукує офіцер. „Гідність ми замінили розумом“, — заперечує Рубашов.

Роман А. Кестлера цікавий для українського читача хоча б тим, що показує, як чужинцеві, відносно недовго побувши в СССР, змінив дати високомистецький твір рівного йому покищо не має наша література на цю актуальну тему. Ще більш цікавий він для людини заходу. Бо дає змогу розпізнати таємницю офіцера, що за залізної завіси простягає лапу все далі на захід. Дивне почуття охоплює, коли читаєш роман Кестлера: суміш протесту, подиву й огорчення. Це те саме почуття, яке охоплює людину при погляді на подум'я, що пожирив його будинок... — пише в швейцарській „Вельтвохе“ П. Шмід.

Нижче містимо монтаж кількох уривків з третього розділу роману, що амальовують допит Рубашова.

## Третя авдієнція

(Уривки)

Після першого допиту у Глеткіна, після підписання своїх зізнань він гадав, що все скінчилося. На другій авдієнції він ясно побачив, що то був тільки початок. Всього було сім головних пунктів обвинувачення, а він дав зізнання лише по одному. Він уявляв, що випив чашу приниження до дна. Тепер мав змогу пізнати, що безсилля має стільки ж шаблів, як і сила, що поразка може бути так само запаморочлива, як і перемога, і що її глибок — бездонна прірва. І крок за кроком Глеткін змушував його спускатися по цій драбині.

Він очевидно міг би спростити справу. Треба було тільки підписати все в цілому або відразу все заперечити, і тоді мав би спокій. Дивне й складне почуття свого обов'язку перешкоджало йому піддатися на цю спокосу. Життя Рубашова було так сповнене єдиною абсолютною ідеєю, що він опанований був тільки однією теорією явища „спокосу“. Тепер спокосу не покидала його вдень і вночі, що злилася в одне, при переході коридором, при ясному світлі лампи Глеткіна, спокосу, що втілювалася в одному слові, написаному на цвинтарі переможець: спати.

Трудно було протистояти їй, бо це була спокосу спокійна й тиха; вона не мала видимих кольорів, була невольима. Вона була тиха, не мала аргументів. Всі аргументи були по боці Глеткіна. Вона безгавно повторювала слова, написані на записці парикмахера: „Умеріть у мовчанці“.

Кожного разу, коли він після завзятої дискусії, підписавши нові зізнання, міг, знесилений і якийсь дивно вдоволений, розкинутися на своєму ліжку, знаючи, що його можуть збудити за одну, найбільше дві години — кожного разу Рубашов мав лише одне бажання: щоб Глеткін хоча б тільки один раз дав йому змогу поспати й відновити сили. Він знав, що це бажання не здійсниться, доки не буде поставлена остання крапка над „і“ — і знав так само добре, що кожний новий поєдинок скінчиться поразкою і що йому нема чого сумніватися щодо кінцевого наслідку. Для чого ж далі мучитися й дозволити мучити себе, замість того, щоб піддатися у втраченому бою, і тоді більше не

будитимуть. Ідея смерті вже давно втратила свій метафізичний характер, вона мала лагідне, збавливе й тілесне значення сну. І одночасно дивне й болоче почуття обов'язку змушувало його триматися й вести до кінця програєний бій — коли б це навіть був бій з вітриками. Продовжувати до моменту, коли Глеткін штовхне його з останнього щабля драбини, де перед його кліпаючими очима остання велика чорнява пляма обвинувачення перетворюється на логічно наголошене „і“. Треба пройти шлях до кінця. Це буде тільки тоді, коли він з широко відкритими очима вступить у п'ятку, коли здобуде право спати і ніколи не бути пробудженим.

За п'ять-шість днів трапився один випадок: Рубашов змінив в ході допиту. Саме вони дійшли до підсумків акту обвинувачення, до питання мотивів, якими диктувалася діяльність Рубашова. Обвинувачення визначало це просто, як „контрреволюційне наставлення“, й згадувало побіжно, як щось samozрозуміле, що він був на службі одної чужої держави. Рубашов дав останній бій проти цієї формули. Дискусія продовжувалася від світанку до півдня; і тоді Рубашов, в одна з менш драматичних моментів, зсунувся з стільця й розпластався на підлозі.

Отямившись кілька хвилин пізніше, він побачив над собою малий, вкритий волоссям череп доктора, що лав йому на обличчя воду з пляшки й натрав скроні. Доктор заговорив своїм пронизливим голосом, він радив на кілька хвилин вивести Рубашова на чисте повітря. Глеткін дивився на цю сцену байдужими очима. Він подзвонив і дав наказ почистити килим, потім відправив Рубашова до камери. За кілька хвилин старий тюремщик вивів його на подвір'я прогулятися. Його не повели назад до камери, як він сподівався, а просто до Глеткіна. Той сидів за столом у тій самій позиції, в якій залишив його Рубашов...

— Припускаю, що ви почуваете себе краще тепер. — сказав Глеткін. — Ми зупинилися на останньому питанні, — про мотиви вашої контрреволюційної діяльності.

Він кинув злегка здивований погляд на праву руку Рубашова, яка

стискала ще маленьку снігову кульку. Рубашов зауважив його погляд, він засміявся й підніс руку до лямпи. Обидва дивилися на маленьку кульку, що топилася в його руці від тепла лампи.

— Читання мотивів останнє, — сказав Глеткін. — Коли ви підпишете це зізнання, ми тим самим покинемо з усіма іншими...

— ... І тоді ви зможете відпочити...

— Ви знаєте мої мотиви так само добре, як і я. Ви знаєте, що я не діяв під впливом „контрреволюційного наставлення“ і що я не був на службі одної чужої держави...

Рубашов замовчав. Потім додав:

— Я знаю, чого ви хочете: щоб я грав блазня у вашій комедії — верещав, скриготав зубами, висолоплював язика — і то добровільно, поверх цїна. Від Дантона й його друзів не вимагали цього.

Глеткін закряв теку. Він подався наперел і поправив манжет.

— Ваше зізнання на процесі буде останньою послугою, яку ви повинні зробити для партії.

Рубашов не відповідав...

— Ваш Дантон і Коковент були дитячими іграшками в порівнянні з тим, що тут відбувається. Я читав в одній книжці; ці люди носили пудровані перуки й деклямували на тему про особисту честь. Для них найголовніше було вмерти з гарним жестом, не турбуючись за те, на добре чи на зле вийде цей жест.

Рубашов мовчав.

— Ви знаєте про що тут йдеться, — продовжував Глеткін. — Вперше в історії революції не тільки збудува владу, а й утримала її. Ми зробили свою країну bastionом нової ери. Вона займає шосту частину поверхні земної кулі і десятку частину населення всього світу.

Коли наша революція перемогла у нас, ми уявляли, що світ піде за нашим прикладом. А він замість того підніс хвилю реакції, яка зстрожує захисники нас. В партії було дві течії. Одна складалася з авантюристів, які хотіли поставити на карту наші здобутки, щоб викликати революцію зовні. Ви були одним з цих. Ми зрозуміли, що ця течія небезпечна і знищили її.

Рубашов хотів піднести голову, щоб щось сказати. Кроки Глеткіна луною відбивалися в його голові. Він був дуже втомлений. Знову відкинув голову назад, не відкриваючи очей.

— ... Досі ми мали одне завдання: не загинути...

Одна фраза хвилею виринула на поверхні пам'яті Рубашова: „Обов'язок революціонера — зберегти своє існування“. Хто це сказав? Сам він? Іванов? В ім'я цього принципу він офірував Орлову. І до чого це довело його?

— ... Досі ми мали тільки одне обов'язок: не загинути. Треба тримати bastion ціною будь-яких жертв. Вождь партії зрозумів цей принцип з незрівняною ясністю; і неухильно

Леонід ПОЛТАВА

ЮРІЄВІ КЛЕНУ —

поетові України

Все за дверима: біль образ,  
І мандрівні шляхи поета,  
І те перо, що жде на Вас;  
І найдорожчі на планеті  
Найближчих трое; і книжки,  
Яким не розділяти словами...  
Усе пройшло. Лише віки,  
Як магїстралі — перед Вами.

І доки ми ще будем йти  
Полями сніжної чужини,  
Щоб руки й пісню донести,  
Немов вїтки, на Україну —  
Ви, недосягнутий для куль,  
Твердий нащленюй криці —  
Вже стоїте, немов патруль,  
На площі вічної столиці!

застосував його. Політика Інтернаціоналу повинна підпорядкуватися нашій національній політиці. Той, хто не розуміє цієї необхідності, мусить бути знищений. Наші ліпші функціонери в Європі були цілковито винищені. Ми не завагалися стерти з лиця землі наші власні форми з кордоном, коли цього вимагали інтереси bastionу. Ми не зрелися співпраці з поліцією реакційних країн, щоб придушити революційні рухи, які виникли в несприятливий момент. Ми не вагалися зраджувати наших друзів і миритися з ворогами, щоб зберегти bastion. Це було завдання, яке історія нам довірила, нам, іншим представникам першої переможної революції. Короткозорі, естети, моралісти того не зрозуміли. Але лідер революції зрозумів, що все залежить тільки від одного: мати глибокий відих від інших...

Ваше завдання дуже просте. Ви його намреслили самі: прикрашувати добро й чорнити зло. Ваше завдання — викликати відразу до опозиції; дати зрозуміти масам, що опозиція злочин, і що вожді опозиції — злочинці.

Товаришу Рубашов, сподіваюсь, що ви зрозуміли завдання, яке ставить перед вами партія... Зауважте, що партія не обіцяє ніякої компенсації. Окремих обвинувачених змушено до цього методами фізичного тиску. Інших обіцяємо дарувати життя або обіцяємо дарувати життя їх родичам, що потрапили до наших рук, як заложники. Вам, товаришу Рубашов, ми не пропонуємо ніякої компенсації й не обіцяємо нічого.

— Я розумію, — повторив Рубашов.

Рубашов підписав декларацію, в якій ствердив, що робив злочинства з контрреволюційних мотивів і був на службі чужої держави. Коли він підніс голову, його погляд зупинився на портреті номер 1, що висів на стіні, і він прочитав на ньому вираз іронії, з якою багато років перед ним номер 1 прощався з ним — той мелянхолічний цинізм, з яким він дивився на людство з височини всюдисущого портрета.

(Коментар і переклад уривків  
Ів. КОШЕЛІВЦЯ)

## Драматургічна конференція МУР'у

5-6 листопада ц. р. у Майнц-Кастелі відбулася драматургічна конференція МУР'у. Своім змістом і характером, стилем праці й організацією ця конференція різко відрізняється від усіх дотеперішніх з'їздів МУР'у. Поперше, вона виявила й критично зафіксувала конкретний творчий доробок наших письменників у галузі драми; по-друге, характер її праці був дуже діловий, абсолютно позабавлений галасливих і хворобливих суперечок та взаємоборюваня.

Першою читала Людмила Коваленко свою п'єсу „Домаха“ (на три дії), що, попри ряд критичних зауваг, дістала дуже високу оцінку. Далі У. Самчук прочитав „Шумлять жорна“ (драма на три дії), яку проф. Віленський кваліфікував, як „найкращу появу в нашому драматургічному репертуарі“. Читання й обговорення цих двох п'єс вповинило весь перший день праці конференції.

Весь другий день пішов на таку

ж „проробку“ п'єси І. Багряного „Морітур“ та І. Костецького — „Близнята ще зустрінуться“. П'єса І. Багряного, з приводу якої присутній на з'їзді в ролі гостя польський письменник В. Подольскі говорив про „буйний, багатий талант“ автора, викликала найбільші дискусії. Так само й п'єса Костецького дістала дуже різні оцінки промовців, які однак зійшлися на одній думці, що Костецький-драматург позбувається перекорів Костецького-новеліста. Коли додати сюди не читані п'єси Д. Гумєнної, Ю. Косача, Л. Полтави, Ів. Керницького, то маємо виключний успіх МУР'у в найважливішій і найвідсталішій дові драматургічній діячності української літератури. Письменники ділом заперечили базисніми про творчу кризу в їхніх рядах.

Детальний огляд праці драматургічної конференції і згаданих п'єс подамо в наступній літературно-мистецькій сторінці. Ю. Д.